

Tisková zpráva Zeleného kruhu

V Praze dne 16. 6. 2020

Zelený kruh: Novela zákona o liniových stavbách je prokorupční a pošlapává právo na samosprávu

Poslanecká sněmovna má v nejbližších dnech hlasovat o [finální verzi rozsáhlé novely](#) zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury. Návrh v případě přijetí radikálně omezí práva vlastníků nemovitostí a samospráv, a to nejen v oblasti infrastrukturních staveb. Radikální návrhy přitom nejsou opřeny o žádné relevantní analýzy. A to i přesto, že si takovou analýzu již před dvěma lety u Ministerstva dopravy objednala Evropská komise.

Zelený kruh považuje za nepřijatelné, aby se v rámci snahy urychlit výstavbu dopravní, energetické a vodní infrastruktury omezovala práva občanů a obcí v povolovacích řízeních, které s výstavbou infrastruktury nesouvisí.

Ministerstvo dopravy ani poslanci nevědí, proč výstavba silnic a železnic vázne, a tak experimentují na živých lidech. Výsledkem další vlny změn bude chaos na úřadech, právní nejistota žadatelů o povolení i dotčených obcí, vlastníků a sousedů. Mnohé změny se navíc netýkají jen veřejných staveb, ale i všech soukromých projektů.

„Celková bilance směřování novely je velmi tristní: posilují se korupční příležitosti, vláda bude svoje projekty prosazovat na sílu bez diskuse s kraji a obcemi, a soukromí investoři budou muset suplovat práci úřadů, neboť fikce souhlasu je nezabaví povinnosti plnit povinnosti dané zákony,“ shrnuje hlavní rizika připravované novely Petra Kolínská ze Zeleného kruhu.

„Novela by se neměla schvalovat dříve, než Ministerstvo dopravy dokončí a zveřejní analýzu skutečných bariér a doporučení na zjednodušení české legislativy v oblasti dopravní infrastruktury. Obojí si již v roce 2018 u ministerstva objednala a zaplatila Evropská komise, výsledek však stále není znám,“ uvedl ředitel Zeleného kruhu Daniel Vondrouš.

Hlavní výhrady k návrhu zákona a předloženým pozměňovacím návrhům

I) **Územní rozvojový plán:** do stavebního zákona se navrhuje zavedení nového závazného nástroje územního plánování na úrovni státu. Územní rozvojový plán bude schvalovat vláda a nemá podléhat přezkumu podle správního řádu. Umožní výstavbu nejen dopravní a technické infrastruktury bez ohledu na to, zda byl záměr zapracován do územně plánovací dokumentace kraje nebo obce.

II) **Fikce souhlasu místo závazného stanoviska dotčených orgánů:** novela navrhuje fikci vydání souhlasného závazného stanoviska v případě jeho nevydání ve stanovené lhůtě (standardně 30 dnů, s možností prodloužení na 60). Opatření se má týkat všech staveb, nikoli pouze těch, na které dopadá

liniový zákon. Legislativní rada vlády ve svém stanovisku upozorňuje, že povolení vydaná na základě fiktivního souladu budou v případě soudního přezkumu rušena pro nepřezkoumatelnost.

Pozměňovací **návrh poslance Martina Kupky** ([označen jako K5](#)) jde v oslabení ochrany veřejných zájmů ještě dál. Poslanec navrhuje lhůtu pro vydání závazného stanoviska zkrátit na délku maximálně 30 dnů bez možnosti prodloužení a bez ohledu na složitost posuzovaného projektu. Fikce souhlasu by se podle něj měla vztahovat také na odvolací orgán a takto vydané stanovisko by nebylo možné již dále přezkoumávat podle správního řádu.

„Pokud budou tyto návrhy přijaty, znamená to konec rovnosti účastníků v řízení, neboť stavebník bude mít vždy výhodu oproti sousedním vlastníkům pozemků či dotčené obci. Veřejný zájem, zejména v oblasti životního prostředí, bude možné chránit jen velmi obtížně, pokud budeme kombinovat nereálné lhůty s nemožností přezkumu a vyloučení veřejnosti. Veškeré spory se přesunou k soudům. Cesta k povolení se neurychlí, zbyde jen nedůvěra v soudnost úřadů a právní stát,“ uvedla k tomu Petra Kolínská.

Zelený kruh považuje účast spolků věnujících se ochraně životního prostředí v povolovacích řízeních za důležité protikorupční opatření a záruku transparentnosti při posuzování jednotlivých veřejných zájmů. Spolky mají evropskými předpisy garantované právo na soudní přezkum vydaných povolení. Jejich vyloučení z řízení, které vydání povolení předchází, znemožňuje úřadům vyřešit připomínky a návrhy dříve než u soudu, a předejít tak zbytečným průtahům. Proto považujeme za důležité, aby poslanci podpořili **návrh poslankyně Dany Balcarové** ([označen jako E](#)), který obnoví právo organizované veřejnosti účastnit se řízení, v němž je dotčena ochrana přírody a krajiny.

III) **Jednotné závazné stanovisko k zásahu do přírody a krajiny podle liniového zákona:** Navržené znění předpokládá, že orgány ochrany přírody se budou vyjadřovat jen k velmi hrubé dokumentaci (viz bod níže) a navíc bude do tohoto posuzování zahrnuto i dosud samostatné řízení o povolení územních i druhových výjimek a stanovení odchylného postupu při ochraně ptáků. V praxi to bude znamenat, že z rozhodování o udělení výjimek ze stěžejních zákonných zákazů podle zákona o ochraně přírody a krajiny (tedy například i ze zákazů v národních parcích a národních přírodních rezervacích) bude nově vyloučena veřejnost a bude zrušena možnost samostatného přezkumu nadřízeným orgánem ochrany přírody a krajiny.

IV) **Zjednodušená projektová dokumentace pro velké stavby:** Ve stanovisku Legislativní rady vlády se k tomuto nástroji uvádí *„čím méně podrobná taková dokumentace bude, tím těžší může být posoudit, zda a jak bude v případě dané stavby zajištěna ochrana veřejných zájmů (...) ověřování souladu stavby s příslušnými právními předpisy proběhne až v rámci kolaudačního řízení, a stavebník tak ponese riziko, že pokud by stavba nebyla provedena v souladu s příslušnými právními předpisy, nebude zkolaudována a nebude tedy možné ji užívat. Pokud se ve prospěch zjednodušené varianty dokumentace argumentuje úsporou finančních prostředků, potom stav, kdy by nebylo možné užívat stavbu, na kterou byly vynaloženy náklady v řádu miliard Kč, je ještě mnohem horší.“*

Podle Zeleného kruhu povede dokumentace v omezeném rozsahu k nehospodárnému zadávání veřejných zakázek, protože nebude dostatečně přesné zadání pro nacenění stavebních prací.

Zavádění dvojího standardu, tedy jiná přísnost na soukromé stavebníky a jiná na stavebníky veřejné, navíc nesvědčí o kvalitním výkonu veřejné správy.

Kontakt pro novináře

Daniel Vondrouš, 724 215 068, daniel.vondrous@zelenykruh.cz

Petra Kolínská, 776 552 022, petra.kolinska@zelenykruh.cz

Informace pro média

Připomínkování legislativy se Zelený kruh věnuje v rámci projektu *Měníme klima v legislativě*. Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu [Active Citizens Fund](#), jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Cílem programu je dále inspirace k aktivnímu občanství a pomoc znevýhodněným skupinám. Program Active Citizens Fund vstoupil do České republiky v září roku 2019 s cílem podpořit neziskové organizace neohledně na jejich velikost a zkušenosti. V České republice jej spravuje konsorcium, které tvoří Nadace OSF, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský institut. Program je realizován v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s 15 evropskými státy. Důležitým posláním programu je také spolupráce mezi Českou republikou a dárcovskými státy. Jde o spolupráci mezi českými neziskovými organizacemi a organizacemi z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

Zelený kruh je asociace, která sdružuje 85 významných ekologických nevládních organizací (mj. Frank Bold, Greenpeace, Hnutí Duha, Česká společnost ornitologická) působících v České republice. Asociace se věnuje plošnému monitorování zákonů a politik, koordinuje legislativní kampaně a poskytuje aktivní podporu při advokační činnosti zaměřené na zachování kvalitní ochrany životního prostředí a vysoké úrovně občanských práv v rozhodovacích procesech. Dlouhodobě se zabývá problematikou účasti veřejnosti na rozhodování o záměrech a projektech s dopadem na životní prostředí. Zelený kruh se také věnuje koordinaci výběru nevládních expertů a expertek do mezioborových pracovních skupin a poradních orgánů a komisí vlády a koordinuje vznik společných připomínek, pozic a veřejných vyjádření ekologických organizací k významným situacím v ochraně životního prostředí. Více informací naleznete na www.zelenykruh.cz/o-nas.